

**Доповідь Президента Національної Асоціації кредитних спілок України П. Козинця
на Других Всеукраїнських громадських слуханнях
“Україна напередодні Міжнародного року кооперативів”**

Історичні аспекти кредитної кооперації

1. Кооперативний рух починає розвиватись у Європі в середині XIX століття
2. Перший кооператив був створений у м. Рочдел (Англія) у 1843 році
3. У 1850 році Германом Шульце в м. Деліч (Німеччина) створений перший кредитний кооператив
4. У 1859 році Фрідріх Райфайзен створив у Німеччині перший кредитний кооператив на селі
5. У 1901 році створений перший кредитний кооператив у Північній Америці (провінції Квебек) Альфонсом Дежарденом

Історичні аспекти (Україна)

1. В Україні першою була започаткована споживча кооперація: в 1864 році — у Харкові, в 1868 — у Києві
2. У 1869 році в м. Гадяч на Полтавщині (нині Чернігівська область) було започатковане перше ощадно-позичкове товариство
3. В тій же губернії в 1871 році відомим діячем та меценатом Григорієм Галаганом було створене Сокиринське ощадно-позичкове товариство, що проіснувало більше 60 років
4. Царські укази 1890, 1904 та 1910 років створили більш сприятливі умови для кредитної кооперації
5. Перші позичкові каси на Західній Україні були створені на базі “Просвіти” в 1891 році, а перший кредитний кооператив з’явився у Перемишлі в 1894 році

Історичні аспекти (XX століття)

1. Значну роль кредитні кооперативи відіграли в продовольчому забезпеченні в ході Першої світової війни
2. На західних землях під Польщею українські кредитні та інші кооперативи були фактично державою в державі в період між Першою та Другою світовими війнами і відігравали практично вирішальну роль в розвитку економіки та захисті українського суспільства
3. В період НЕПу пройшла нова хвиля активізації кредитної кооперації, підтримана радянською владою численними Указами. В ці часи всі кредитні кооперативи були з’єднані в єдину сітку на чолі з Українським Народним Кооперативним Банком — “Українбанком”, де держава контролювала 25% паїв
4. У східній частині України існувало на той час 15 тис. місцевих споживчих кооперативів — 4 млн. громадян, 3300 кредитних спілок — 2 млн. громадян та 6 Національних Федерацій

Історичні аспекти (XX століття)

1. В цей час федерації та інші кооперативні центральні видавали 36 центральних журналів та газет, діяло 14 книгарень, 70 кооперативних видавництв, створено першу кооперативну школу, кафедри кооперації у ВУЗах
2. У Західній Україні до 1939 року було 3456 кооперативів з чотирма центральними організаціями, вони об’єднували більше 700 тис. членів. Кредитна кооперація була представлена 561 кооперативом в сільській місцевості та 114 “українбанками” в містах

3. У східній частині України першою була ліквідована кредитна кооперація: відповідним сталінським Законом від 5 грудня 1930 року всі фінансові ресурси були передані державному банку

4. Вся кредитна кооперація Західної України була одномоментно ліквідована в 1939 році і теж передана державі

Новітня історія відродження кредитної кооперації

Лютий 1992 р. — Перша місія в Україну делегації українських кооператорів США і Канади, WOCCU і CCA

Березень–травень 1992 р. — в Україні створено перші кредитні спілки у містах Кривий Ріг та Стрий

Червень 1992 р. — в Україні створено Оргкомітет з питань відродження кредитних спілок

20 вересня 1993 року — Президент України затвердив Тимчасове положення про кредитні спілки в Україні

9 червня 1994 року — була заснована Національна асоціація кредитних спілок України (НАКСУ)

22 січня 2002 року — був прийнятий Закон України “Про кредитні спілки”

Грудень 2002 року — Указом Президента України була створена Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг

7 червня 2006 року — Кабінет Міністрів України схвалив “Концепцію розвитку системи кредитної кооперації”

Кредитно-кооперативний рух в Україні до кризи кінця 2008 року

1. В 2007–2008 роках система кредитної кооперації України була офіційно визнана Всесвітньою Радою кредитних спілок (об’єднує 97 країн) такою, що найбільш динамічно розвивається у світі

2. Кредитні спілки України на початку 2008 року за кількістю членів та сумарними активами перевищувала аналогічні показники Росії, Румунії, Прибалтійських держав, Білорусі, Молдови, Азербайджану та Киргизстану, разом узятих

3. На 1.07.2008 року в Україні існувало 806 кредитних спілок, що об’єднували більше 2,5 млн. громадян та мали в сумарних активах більше 6 млрд. гривень (1,2 млрд. доларів США)

4. Щорічно кредитні спілки видавали кредити майже одному мільйону громадян України

Основні показники кредитних спілок на кінець третього кварталу 2011 року (за данимиДФП)

Кількість кредитних спілок — 610 (падіння за 3 роки на 25 %)

Кількість членів кредитних спілок — 1121,5 громадян (зменшення в 2,2 раза)

Загальні активи — 2432,8 млн. грн. (падіння в 2,4 раза)

Кредитний портфель — 2281,9 млн. грн. (зменшення в 2,3 раза)

Депозитні вклади — 1203,5 млн. грн. (зменшення в 3,3 раза)

Структура кредитного портфеля:

— споживчі кредити — близько 40 %

— фермерські та селянські господарства — 8 %

— кредитування малого бізнесу — 8 %

— житло та ремонт — 16 %

— інші потреби — 28 %

Сьогоднішні реалії, або “Інший бік медалі”

1. Офіційна статистика свідчить про різкий спад кредитної кооперації, але це “одна сторона медалі”
2. З настанням кризових явищ практично “впали” близько 50 кредитних спілок, причому, як правило, у великих містах, з так званим всеукраїнським статусом і, на жаль, дуже великою чисельністю та великими активами
Значна частина з них має кримінальне підґрунтя та проблеми з поверненням заощаджень населення
3. Близько 150 кредитних спілок виключені з реєстру або самоліквідувалися у зв’язку з дуже слабкою активністю та малими активами, що не дає можливості успішно функціонувати через непосильні фінансові навантаження державного регулювання
4. Абсолютна більшість із 600 діючих кредитних спілок успішно працюють, виконують всі зобов’язання, не припиняли кредитування в найскладніші часи. Більше половини з них демонструють позитивну динаміку росту

Чи потрібні кредитні спілки суспільству?

1. Сьогодні нерідко можна почути від можновладців, що кредитні спілки в Україні взагалі не потрібні, для цієї роботи у нас достатньо комерційних банків
2. Реалії говорять про інше: абсолютна більшість кредитних спілок, і перш за все в сільських районах, в період кризи були практично єдиними установами, де пересічний громадянин міг отримати кредит, незважаючи на велику кількість банківських установ у кожному районі
3. Всі акумульовані кошти в регіоні кредитівка використовує на кредитування громадян, підприємницьких ініціатив, фермерства цього ж регіону, а банківські установи левову частку направляють на кредитування в індустріальних центрах та афілійованих з ними організацій
4. Ціна (реальна) кредитних ресурсів кредитних спілок набагато нижча, ніж ресурсів банківського мікrokредитування

Що необхідно для розвитку кредитної кооперації сьогодні

1. Терміново розглянути і прийняти необхідні зміни в законодавстві щодо розвитку кредитних спілок
2. Цивілізовано вивести з ринку приблизно 50 неплатоспроможних кредитних спілок з максимальним врахуванням інтересів вкладників і правових наслідків для їх керівництва, де були допущені зловживання
3. Забезпечити державну підтримку подальшого розвитку кредитної кооперації з боку держави
4. Кардинально переглянути систему державного регулювання діяльності кредитних спілок
5. Значно поліпшити взаємодію між кредитною, сільськогосподарською та споживчою кооперацією, і перш за все, на регіональному рівні.

Ознайомтесь також з презентацією (PowerPoint)

“Кредитна кооперація: чи потрібна вона сьогодні Україні”

Петро Козинець, Президент Національної асоціації кредитних спілок України